

1. בבא קמא י: "ותו ליכא והא איכא הא דתניא הכהו" עד "חבתי בתשלומי נזקו" ורש"י ד"ה פטורין

ותו ליכא? והא איכא הא דתניא: הכהו עשרה בני אדם בעשר מקלות, בין בבת אחת בין בזה אחר זה, ומת - כולן פטורין; רבי יהודה בן בתירא אומר: בזה אחר זה - האחרון חייב, מפני שקירב את מיתתו! בקטלא לא קמיירי. ואיבעית אימא: בפלוגתא לא קמיירי. ולא? והא אוקימנן דלא כרבי! דלא כר' וכרבנן מוקמינן, כר' יהודה בן בתירא ולא כרבנן לא מוקמינן

פטורין - שאין ידוע על ידי מי נהרג

2. סנהדרין עח. "ת"ר הכהו" עד "תני תנא" רש"י ד"ה כל דהוא נפש

תנו רבנן: הכהו עשרה בני אדם בעשרה מקלות ומת, בין בבת אחת בין בזה אחר זה - פטורין. רבי יהודה בן בתירא אומר: בזה אחר זה - האחרון חייב, מפני שקירב את מיתתו. אמר רבי יוחנן: ושניהם מקרא אחד דרשו, ואיש כי יכה כל נפש אדם. רבנן סברי: כל נפש - עד דאיכא כל נפש. ורבי יהודה בן בתירא סבר: כל נפש - כל דהוא נפש

אמר רבא: הכל מודים בהורג את הטריפה שהוא פטור. בגוסס בידי שמים - שהוא חייב. לא נחלקו אלא בגוסס בידי אדם. מר מדמי ליה לטריפה, ומר מדמי ליה לגוסס בידי שמים. מאן דמדמי ליה לטריפה - מאי טעמא לא מדמי ליה לגוסס בידי שמים? - גוסס בידי שמים - לא איתעביד ביה מעשה, האי איתעביד ביה מעשה. ומאן דמדמי ליה לגוסס בידי שמים מאי טעמא לא מדמי ליה לטריפה? טריפה - מחתכי סימנים, הא - לא מחתכי סימנים

כל דהוא נפש - אפילו מקצתה, ומיהו היכא דהכהו בבת אחת לא קטלינן לכלהו, דאיש כי יכה אמר רחמנא ולא שנים שהכהו

3. בבא קמא נג: "אמר רבא שור ואדם שדחפו" עד "לענין כלים"

אמר רבא: שור ואדם שדחפו לבור, לענין נזקין - כולן חייבין, לענין ארבעה דברים ודמי ולדות - אדם חייב, ושור ובור פטור, לענין כופר ושלישים של עבד - שור חייב, אדם ובור פטורים

4. תוס' בבא קמא נג: ד"ה "לענין כופר ומהרש"ל ומהרש"א על התוס'

לענין כופר ושלישים של עבד שור חייב - וא"ת והא שור פטור ממיתה כיון שהוא ואדם דחפו דהוי כמו (לעיל י:): הכהו עשרה בני אדם בעשר מקלות דבבת אחת דברי הכל פטור וכיון דלא מיחייב מיתה לא מיחייב כופר דלעיל בפ' ד' וה' (ד' מג. ושם) משמע דרבא ס"ל כרבה דאמר דאי אין השור בסקילה אין הבעלים משלמין כופר דאמר בהדיא דשלא בכוונה משלם דמים ונראה דלא איירי כשדחפוהו שניהם בבת אחת אלא כל אחד בפני עצמו

מהרש"ל - תוס' בד"ה לענין כופר כו' כל אחד בפני עצמו נ"ב פי' רבא דבר בכל אחד בפני עצמו אבל אין הפשט שלעולם דחפו יחד רק שאינו בבת אחת ס"ס לעולם אין השור בסקילה אפילו אם דחף אחר האדם ואת"ל דהלכה כר' יהודה בן בתירא דסוף פרק כיצד הרגל דסבר האחרון חייב סוף סוף הבור משותף ביה ודו"ק (עיין במהרש"א)

מהרש"א - תוס' בד"ה לענין כופר כו' דלא איירי כשדחפוהו שניהם בב"א אלא כ"א בפני עצמו עכ"ל מפירוש מהרש"ל דרבא דבר בכ"א בפני עצמו אבל אין כו' עכ"ל ולא משמע כן דמשמע דכולה מלתא אשור ואדם שדחפוהו לבור קאי ונראה לקיים דבריהם לר"י ב"ב והשור דחפו אחר האדם דכה"ג סתמו התוספות דבריהם לר"י ב"ב בפ' ד' וה' [דף מ א] בד"ה שור של שני שותפין כו' ולרבנן נמי יש לקיים דבריהם בשאין בדחיפת האדם כדי להמית דמודו רבנן דאחרון חייב כמ"ש התוספות בפ"ק ולא שייך למימר הכא הבור הוי אחרון כיון דלא שייך חיוב מיתה בבור ומה"ט נמי לא קאמר רבא לענין מיתה אדם ושור חייבין ובור פטור כיון דלא שייך בבור מיתה ודו"ק

5. רשב"א בבא קמא נג: ד"ה שור ואדם "ואי משום הכהו" עד סוף דבריו

ואי משום הכוהו עשרה בני אדם מסתברא לי דל"ק ולא מידי דע"כ לא אמרו אלא בשהכוהו עשרה בי' מקלות דליכא איש כי יכה כל נפש אבל הכא כיון שדחפוהו ביחד כחד חשבין ליה, ודומיא דכי יכרה איש בור דבעי' אחד ולא שנים ואפ"ה כשעקרו שניהם חוליא בבת אחת קרינא ביה איש בור, ואילו הטילו שנים א' באש יחד שאינו יכול לצאת ממנו חייבים, דאי לא אדתני עשרה בעשר מקלות ליתני שדקרוהו שנים בבת א' דהוי רבותא טפי, ומיהו אפשר לדחות דמשום פלוגתא דבזה אחר זה נקטה, וליתא דאף היא הוה מצי למיתני ולאפלוגי בשדקר זה אחר זה דלרבנן פטור ולר' יהודה האחרון חייב, וצל"ע בזה

6. בבא קמא לב: "מתיב רבא הוסיף לו רצועה" עד "מיתיבי הזורק את האבן"

מתיב רבא: הוסיף לו רצועה אחת ומת - הרי זה גולה על ידו; והא הכא דשוגג קרוב למזיד הוא, דאיבעי אסוקי אדעתיה דמייתי אינשי בחדא רצועה, וקתני: הרי זה גולה! אמר רב שימי מנהרדעא: דטעי במנינא. טפח ליה רבא בסנדליה, אמר ליה: אטו הוא מני? והתניא: גדול שבדיינין קורא, והשני מונה, והשלישי אומר הכהו! אלא אמר רב שימי מנהרדעא: דטעה דיינא גופיה

7. קצות שמ"ח ס"ק ד' "וראיה ברורה נראה" עד "ואע"ג דהמשלח נמי לא ידע"

וראיה ברורה נראה דאפילו היכא דלא ידע שליח נמי אין שליח לדבר עבירה מהא דאמרינן בהמניח (ב"ק) דף ל"ב (ע"ב) מתיב רבא הוסיף לו רצועה אחת ומת הרי זה גולה על ידו, והא הכא דשוגג קרוב למזיד הוא דאיבעי לאסוקי אדעתיה דמייתי אינשי בחדא רצועה וקתני הרי זה גולה, אמר רב שימי מנהרדעא דטעי במנינא, טפח ליה רבא בסנדליה אמר ליה אטו הוא מני והתניא גדול שבדיינין קורא והשני מונה והשלישי אומר הכהו, אלא אמר רב שימי מנהרדעא דטעה דיינא גופיה וע"ש. ואי נימא דהיכא דהשליח לא ידע שלוחו כמותו אפילו לדבר עבירה א"כ שליח ב"ד אמאי גולה כיון דאינו אלא שליח ב"ד והב"ד הוא המשלח

8. תוס' סנהדרין עח. ד"ה מר

מר מדמי ליה לטריפה וכו' - אף על גב דקראי קא דרשי איצטריך ליה להני טעמי

9. תוס' סנהדרין עח. ד"ה בגוסס

בגוסס בידי אדם - תימה אותו שעשאו גוסס אמאי פטור הא רוב גוססין למיתה ואמרינן בריש בן סורר (לעיל דף טו): דהולכין בידי נפשות אחר הרוב והמכה חבירו ואמדוהו למיתה ומת מי לא מיחייב והא נמי אמוד למיתה הוא וי"ל דכיון שהקילה עליו תורה שחובשין אותו כדאמרינן בסמוך ואע"פ שאמדוהו למיתה אין הורגין כל זמן שהוא חי וזימנין נמי דאומדין למיתה וחי אף על גב דרובא מייתי הלכך כיון שבא אחר והרגו פטור ותדע דהא אשכחן גוסס בידי שמים דנחשב כחי לחייב את ההורגו אע"ג דרוב גוססין למיתה הלכך אין לתמוה בגוסס בידי אדם אם נחשבנו כחי לפטור מי שעשאו גוסס

10. סנהדרין סט. "בת שלש שנים" עד "ומטמא את בועלה"

בת שלש שנים ויום אחד מתקדשת בביאה, ואם בא עליה יבם - קנאה, וחייבין עליה משום אשת איש

11. בבא בתרא צב. "איתמר המוכר שור" עד "ולחזי אי גברא"

איתמר: המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן - רב אמר: הרי זה מקח טעות, ושמואל אמר: יכול לומר לו לשחיטה מכרתיו לך

12. בבא בתרא צב: "רב אמר הרי זה מקח טעות" עד "מיתיבי האשה"

רב אמר: הרי זה מקח טעות - בתר רובא אזלינן, ורובא לרדיא זבני; ושמואל אמר לך: כי אזלינן בתר רובא - באיסורא, בממונא לא

13. תוס' סנהדרין ג: ד"ה דיני ממונות

דיני ממונות לא כ"ש - תימה דבריש המוכר פירות (ב"ב דף צב): קאמר שמואל דאין הולכים בממון אחר הרוב ואמאי לא נילף בק"ו מדיני נפשות כדאמר הכא ואין לומר דדיני נפשות גופייהו לא אזלינן בתר רובא ברובא דליתיה

קמן אלא ברובא דאיתיה קמן דהא בריש פרק סורר ומורה (לקמן דף טו.) משמע דבכל דוכתא אזלינן בתר רובא בדיני נפשות כגון רוב נשים לט' ילדן ורובא דאינשי דטעו בעיבורא דירחא וצ"ל דרובא לרדיא זבני לא חשיב כי הנך רובא הלכך לא סמכינן אהך רובא בדיני ממונות

14. תוס' בבא קמא כז: ד"ה קמ"ל

קמ"ל דאין הולכין בממון אחר הרוב - תימה מה טעם אין הולכין ליתי בק"ו מדיני נפשות כדאמרינן בפ"ק דסנהדרין (דף ג:) ור' יאשיה מיייתי ליה בק"ו מדיני נפשות ומה דיני נפשות דחמירי אמר רחמנא זיל בתר רובא דיני ממונות לא כ"ש ואפי' רובא דליתיה קמן אזלינן בדיני נפשות בתר רובא כדאמר בריש סורר ומורה (סנהדרין דף טו.) וי"ל דהתם גבי דינינן שאני דחשיב מיעוט דידיהו כמי שאינו וליכא למימר התם אוקי ממונא בחזקת מריה דהא ב"ד מפקי מיניה אבל גבי שאר ממון דאיכא מיעוט וחזקה לא אזלינן בתר רובא

15. יד רמה סנהדרין עח. ד"ה אמר רבא

אמר רבא הכל מודים בהורג את הטרפה כגון שיש בו סימני טריפה נראין לעינים שהוא פטור דגברא קטילא קטל ואפי' נפש כל דהו ליכא אבל האיך קמא דשווייה טרפה מסתברא דחויבי מיחייב וכן הכל מודים בגוסס בידי שמים ובא זה וקרוב את מיתתו שהוא חייב דהאי הוא דשקל מיניה כוליה נפש דיליה וכי קא ממעיט קרא לרבנן היכא דשקיל האי מקצת והאי מקצת והכי משמע קרא איש כי יכה כל נפש עד דאיכא כולה נפש ביד זה ולא שניטלה מקצתה ביד אחר לא נחלקו אלא בגוסס בידי אדם כגון שהכוהו ראשונים ונעשה גוסס מכח המכה ובא האחרון וקירב את מיתתו רבנן מדמי ליה לטריפה ואמטול הכי מסתבר להו למדרש נפש כולה נפש (ור' יוסי בר' יהודה) [ור"ב"ב] מדמי ליה לגוסס בידי שמים ואמטול הכי מסתבר ליה למדרש נפש כל דהו ואיכא לפרושי דהא דרבה פליגא אדר' יוחנן מר סבר בקראי פליגי ומ"ס בסברא פליגי ופירושא קמא דוקא: ודייקינן ומאן דמדמי ליה לטריפה מאי טעמא לא מדמי ליה לגוסס בידי שמים ומפרקינן גוסס בידי שמים לא אתעביד ביה מעשה מקמי הכין ואשתכח כוליה בידיה דהאי הוא דאתעביד אבל האי גוסס בידי אדם אתעביד ביה מעשה מקמי הכין דבר אחר גוסס בידי שמים לא איתעביד ביה מעשה מקמי הכי ואמטול הכי ליכא למחשביה כגברא קטילא האי איתעביד ביה מעשה וכסימני טריפה דמי. ודייקינן ומאן דמדמי ליה לגוסס בידי שמים מאי טעמא לא מדמי ליה לטריפה ומהדרין טריפה מיחתכי סימניה ושט או קנה וחד אנפא מסימני טריפה נקט ואית דאמרי מיחתכי סימניה חיותיה וידיע דלא חיי האי לא מיחתכי סימני כלומר לא נראו בו סימני טריפה ואפשר דחיי דהא ליכא מאן דאמר דכל גוסס למיתה אלא רוב גוססין למיתה מכלל דאיכא מיעוטא דחיו

16. גיטין מג. "ואמר ריש לקיש כופר" עד "אלא אמר רבא" ורש"י ד"ה ועוד כופר"

ואמר ריש לקיש: כופר אין משתלם אלא לאחר מיתה

ועוד כופר הוא כו' - דבשלמא קנס דלא כתיב ביה מיתה אלא נגיחה שנאמר אם עבד יגח השור וגו' (שמות כא) איכא לאוקמיה כשעשאו טריפה אבל בכופר של בן חורין כתיב והמית איש או אשה

